

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

3.1 ข้อมูลและแหล่งของข้อมูล

3.1.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source of Data) ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สององค์กรคือ สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานและสถานบริการสถาปัตยกรรม

3.1.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source of Data) ได้จากข้อมูลที่มีผู้รวบรวมและตีพิมพ์ไว้ในหนังสือเอกสารต่างๆ ได้แก่ วารสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ คู่มือ รายงานประจำปี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ขอบเขตประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนที่เกี่ยวข้องทุกราย³⁴ ซึ่งแบ่งเป็นสองกลุ่มได้แก่

- ผู้ตั้งกฎเกณฑ์และควบคุมองค์กรฯ กรรมการสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่และผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ผู้กำหนดนโยบายและให้ทุนสนับสนุน ผู้บริหารระดับสูงของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมและผู้แทนผู้บริหารระดับสูงของสถาบันราชภัฏ

3.2.2 กลุ่มผู้ดำเนินงานระดับบริหารทุกระดับ³⁵ระดับละหนึ่งรายได้แก่ ประธานกรรมการ อำนวยการ ผู้อำนวยการ พนักงานระดับหัวหน้าฝ่าย ขององค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สององค์กรคือ สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานและสถานบริการสถาปัตยกรรม

3.2.3 กลุ่มระหว่างกลางหรือผู้รับเหมาช่วง³⁶โดยเลือกจากรายที่ทำการธุรกรรมร่วมกับองค์กรฯ จำนวนมากที่สุดและที่มีสถานที่ทำกรอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่จำนวนหนึ่งราย ขององค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สององค์กรคือ สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานและสถานบริการสถาปัตยกรรม

³⁴ ผู้ให้การสนับสนุนการก่อตั้งองค์กรฯทั้งสองภายใน คือผู้บริหารระดับสูงของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ให้การสนับสนุนสถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานจากภายนอกคือผู้บริหารระดับสูงของกรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และผู้แทนผู้ให้การสนับสนุนสถานบริการสถาปัตยกรรมจากภายนอกคือผู้บริหารระดับสูงของสถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

³⁵ ระดับบริหาร ประกอบด้วย ระดับสูง ระดับกลาง ระดับต้น.

³⁶ กลุ่มระหว่างกลางหรือผู้รับเหมาช่วงคือ หน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชนหรือบุคคลที่รับจ้างทำงาน รับเหมาช่วงทำงาน ในนามองค์กรในกำกับฯที่จ้างนั้นๆเพื่อทำงานใดๆที่ได้รับมอบหมาย.

3.2.4 กลุ่มผู้รับบริการ โดยเลือกจากมูลค่างานที่รับบริการสูงสุดของประเภทงานสำคัญที่รับบริการในแต่ละประเภท³⁷ และที่มีสถานที่รับบริการอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่จำนวนประเภทละหนึ่งราย ขององค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สององค์กรคือ สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานและสถานบริการสถาปัตยกรรม และหน่วยงานรับผิดชอบอาคารในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่หนึ่งราย

3.3 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาเปรียบเทียบองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สององค์กรคือ สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานและสถานบริการสถาปัตยกรรม มีขอบเขตของการศึกษา ในหัวข้อดังนี้

3.3.1 ข้อมูลทั่วไปองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3.3.2 โครงสร้างองค์กรและการบริหารงานทั่วไป การกำหนดนโยบายหลัก โครงสร้างองค์กร การบริหาร ลักษณะขององค์กรที่ไม่มุ่งหากำไร ระบบระเบียบทางการจัดการและความเป็นมาของทั้งสององค์กร

3.3.3 การบริหารงานบุคคล นโยบายการบริหารบุคคล กระบวนการบริหารงานบุคคล

3.3.4 การบริหารการบริการ มาตรฐานการให้บริการ ขั้นตอนการวางแผนงานการบริการ

3.3.5 การบริหารการเงินและการบัญชี สำหรับองค์กรที่ไม่มุ่งหากำไร ระเบียบทางด้านการเงิน วิธีการจัดบันทึกบัญชี

3.3.6 การบริหารการตลาด สำหรับธุรกิจบริการและองค์กรที่ไม่มุ่งหากำไร ส่วนประสมทางการตลาด กลยุทธ์ทางการตลาด กลุ่มผู้รับบริการหรือลูกค้าของทั้งสององค์กร

3.3.7 ปัญหาและอุปสรรคทั่วไปขององค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3.3.8 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการด้านต่างๆ

3.4 นิยามศัพท์

3.4.1 การดำเนินงาน คือการดำเนินกิจกรรมในองค์กรที่ไม่มุ่งหากำไรให้ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ โครงสร้างการจัดการและการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารการบริการ การบริหารการเงินและการบัญชี การบริหารการตลาด

3.4.2 องค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่³⁸ เป็นองค์กรในลักษณะพิเศษไม่เป็นส่วนราชการ เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพ มีความเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถพึ่งตัวเองได้ เพื่อดำเนินภาระกิจที่เป็นประโยชน์แก่มหาวิทยาลัย ดำเนินพันธกิจเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเป็นสำคัญ โดยให้อยู่ในกรอบวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย มีระบบบริหารและการจัดการที่เป็นอิสระจากระบบราชการและ

³⁷ ประเภทงานที่รับบริการของทั้งสององค์กรฯ ดูตาราง 11-16, หน้า 67-69.

³⁸ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, รายงานประจำปี 2540, หน้า 22.

ไม่มุ่งแสวงหากำไร ตลอดจนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่รูปแบบมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลต่อไป โดยสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้อนุมัติจัดตั้งองค์กร

3.4.3 สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน³⁹ เป็นองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อยู่ภายใต้การดูแลของคณะวิศวกรรมศาสตร์ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2539 เดิมใช้ชื่อว่าสำนักจัดการและอนุรักษ์พลังงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่เปลี่ยนชื่อใหม่ตามมติของที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยในคราวประชุมครั้งที่ 3/2540 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2540 ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้การบริการด้านพลังงานกับหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน ตลอดจนชุมชนโดยทั่วไปในลักษณะที่เป็นอิสระ คล่องตัวและพึ่งตนเองได้ เพื่อสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนในการให้บริการด้านพลังงาน กิจกรรมของสถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานมีหลายลักษณะเช่น การดำเนินการตรวจวิเคราะห์การใช้พลังงานในโรงงานอุตสาหกรรม อาคารธุรกิจ อาคารส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ดำเนินการจัดอบรม ศึกษา วิจัย ให้คำปรึกษาด้านพลังงาน ส่งเสริมให้มีการใช้และอนุรักษ์พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อรองรับและสนับสนุนนโยบายของรัฐ ในด้านอนุรักษ์พลังงาน ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดค่าใช้จ่ายในด้านพลังงานและลดความต้องการในการใช้ไฟฟ้าภายในประเทศโดยตรง ตลอดจนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยรวมอีกทางหนึ่งได้

3.4.4 สถานบริการสถาปัตยกรรม⁴⁰ เป็นองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อยู่ภายใต้การดูแลของคณะจิตรศิลป์ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2540 เดิมใช้ชื่อว่าศูนย์สถาปัตยกรรมบริการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่เปลี่ยนชื่อใหม่ตามมติของที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยในคราวประชุมครั้งที่ 3/2540 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2540 ได้จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติแก่นักศึกษาศาสาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และเพิ่มทักษะจากการปฏิบัติงานจริงโดยผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกเพื่อให้การบริการวิชาการด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์แก่หน่วยงานของรัฐและเอกชน ตลอดจนชุมชนทั่วไป จัดหาทุนส่งเสริมพัฒนาองค์กร บุคลากรและนักศึกษาศาสาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทางสถาปัตยกรรม เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างสถาปนิก วิศวกร มัณฑนากร นักออกแบบ ภูมิสถาปัตยกรรม นักผังเมืองและหน่วยงานวิจัยต่างๆ ให้สามารถนำรายได้มาส่งเสริมพัฒนาบุคลากร และจ้างบุคลากรทั้งในและต่างประเทศมาทำการสอน เพื่อผลักดันให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีมาตรฐานระดับสากล

3.4.5 สภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่⁴¹ เป็นองค์กรสูงสุดในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย มีอำนาจหน้าที่ในการวางนโยบายด้านการศึกษา การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม การทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการวางระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของมหาวิทยาลัย การพิจารณาหลักสูตรของการจัดตั้งหน่วยงานควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย

³⁹ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, รายงานประจำปี 2540, หน้า 22.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

3.4.6 ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมในองค์กรที่ไม่มุ่งหากำไรแบ่งเป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ปัญหาและอุปสรรคทั่วไปขององค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ด้านกฎระเบียบและข้อบังคับของมหาวิทยาลัย การประเมินเรียกเงินจัดสรรให้คณะฯและมหาวิทยาลัย กฎระเบียบการควบคุม การรายงานที่เสนอต่อมหาวิทยาลัย ส่วนที่สอง ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการด้านต่างๆดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารจัดการ ปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริการ ปัญหาและอุปสรรคด้านการเงินและการบัญชี ปัญหาและอุปสรรคด้านการตลาด

3.5 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.5.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth Interview) บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์กร จำนวนทั้งหมด 20 ราย⁴² โดยแบ่งการรวบรวมข้อมูลเป็นสองช่วง ในช่วงแรกสัมภาษณ์สองกลุ่ม กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนที่เป็นผู้ตั้งกฎเกณฑ์และควบคุมองค์กรฯ และกลุ่มผู้ดำเนินงานภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในช่วงที่สองสัมภาษณ์กลุ่มที่เหลือคือ ผู้ให้การสนับสนุนที่เป็นผู้กำหนดนโยบายและให้ทุนสนับสนุน กลุ่มระหว่างกลางและกลุ่มผู้รับบริการ เก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมทั้งภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และภายนอกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ก่อนทำการเก็บและรวบรวมข้อมูลทั้งสองช่วง จะมีการทดสอบแบบสัมภาษณ์ (Pre Test) ดังนี้ ในช่วงแรกทดสอบแบบสัมภาษณ์โดยกรรมการอำนวยการสถานบริการสถาปัตยกรรม 1 ราย ในช่วงที่สองทดสอบแบบสัมภาษณ์โดยผู้รับบริการประเภทโครงการอาคารควบคุมของสถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานสถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน 1 ราย จากนั้นจึงการเก็บและรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน 6 ราย ได้แก่

- กรรมการสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่จากผู้ทรงคุณวุฒิ อดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ผู้ให้การสนับสนุนองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งสององค์กรฯ)
- กรรมการสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่จากผู้ดำรงตำแหน่งบริหาร (ผู้ให้การสนับสนุนองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งสององค์กรฯ)
- เลขานุการกรรมการสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและทรัพย์สินมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ผู้ให้การสนับสนุนองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งสององค์กรฯ)

⁴²ดูภาคผนวก ง แบบของบทสัมภาษณ์ หน้า 176-198.

- รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ผู้ให้การสนับสนุนองค์กรในกำกับ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งสององค์กร)
 - ผู้อำนวยการสำนักกำกับและอนุรักษ์พลังงาน กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน (ผู้ให้การสนับสนุนสถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานจากภายนอก)
 - ผู้แทนจากสภาราชภัฏเชียงใหม่ อดีตอธิการบดีสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ (ผู้ให้การสนับสนุนสถานบริการสถาปัตยกรรมจากภายนอก)
- 2) กลุ่มผู้ดำเนินงาน องค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 6 ราย ได้แก่
- ประธานกรรมการอำนวยการ สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน
 - ผู้อำนวยการ สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน
 - พนักงานระดับหัวหน้าฝ่ายของสถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน
 - ประธานกรรมการอำนวยการ สถานบริการสถาปัตยกรรม
 - ผู้อำนวยการ สถานบริการสถาปัตยกรรม
 - พนักงานระดับหัวหน้าฝ่ายของสถานบริการสถาปัตยกรรม
- 3) กลุ่มระหว่างกลางหรือผู้รับเหมาช่วง 2 ราย ได้แก่
- วิศวกรตรวจวิเคราะห์ฯ คัดตั้งอุปกรณ์อนุรักษ์พลังงาน (บุคคลรับเหมาช่วงงานที่จดทะเบียนผู้ประกอบการฯ กับสำนักกำกับและอนุรักษ์พลังงาน กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากสถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน)
 - วิศวกรเชี่ยวชาญทางวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม (บุคคลรับเหมาช่วงงานที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ทำงานที่ได้รับมอบหมายจากสถานบริการสถาปัตยกรรม)
- 4) กลุ่มผู้รับบริการ 4 รายแยกตามประเภทงานสำคัญ⁴³ และผู้รับบริการที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบอาคารในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 1 ราย ได้แก่
- ผู้อำนวยการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 เชียงใหม่ (ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการ ประเภทโครงการอาคารของรัฐ สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน)
 - ผู้อำนวยการทั่วไป โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม 1 เชียงใหม่ (ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการ ประเภทโครงการอาคารควบคุม สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน)
 - คณบดีคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการ ประเภทโครงการออกแบบอาคาร สถานบริการสถาปัตยกรรม)
 - อดีตอธิการบดี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ (ตัวแทนกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการ ประเภทโครงการออกแบบวางผังแม่บท สถานบริการสถาปัตยกรรม)
 - ผู้อำนวยการกองสวัสดิการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (หน่วยงานรับผิดชอบอาคารในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

⁴³ ประเภทงานที่รับบริการของทั้งสององค์กร ดูตาราง 11-16, หน้า 67-69.

3.5.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาจากเอกสารในการดำเนินงานขององค์กร ดังนี้

1) ข้อบังคับ คำสั่งและระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่⁴⁴

- ข้อบังคับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรในกำกับมหาวิทยาลัย
- ระเบียบสถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน พ.ศ. 2540 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยการเงินและการบัญชี ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ว่าด้วยการพัสดุเงินรายได้
- ระเบียบสถานบริการสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2540 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่าด้วยการเงินและการบัญชี ว่าด้วยการบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ว่าด้วยการพัสดุเงินรายได้

2) เอกสารในการดำเนินงานขององค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่⁴⁵

- รายงานผลการดำเนินงาน สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เอกสารประชาสัมพันธ์ วารสาร โลกพลังงาน สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงาน
- รายงานผลการดำเนินงาน สถานบริการสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เอกสารสถานบริการสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3) เอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง⁴⁶

- เอกสารประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เอกสารประชาสัมพันธ์ ข่าวสารประหยัคพลังงาน กองทุนเพื่อการส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- เอกสารสถาสถาบันราชภัฏ

3.6 กรรมวิธีทางข้อมูล

ศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรในกำกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สององค์กรคือ สถานจัดการและอนุรักษ์พลังงานและสถานบริการสถาปัตยกรรม วิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางและข้อความ

⁴⁴ คู่มือฉบับ ก ข้อบังคับ คำสั่งและระเบียบมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หน้า 99-139.

⁴⁵ คู่มือฉบับ ข รายงานผลการดำเนินงาน หน้า 140-159.

⁴⁶ คู่มือฉบับ ค เอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หน้า 160-175.